

ПОЛІТИЧНІ НАУКИ

Бондаренко О.О.

аспірант,

Національний університет «Одеська юридична академія»

ПРОБЛЕМНІСТЬ СТАНУ ЛОБІЮВАННЯ В УКРАЇНІ

Україна зробила свідомий вибір на користь загальноєвропейської інтеграції. Але це входження в світове товариство, розкрило цілий спектр «зон впливу» на вітчизняну політику, яка значним чином була неготова до викликів глобальних політичних процесів.

Нині в політичній сфері є тенденція до зростання кола проблем, якщо їх розв'язанням займається винятково влада. Однією з причин такої ситуації є гостра нестача у влади кадрових та інших ресурсів. Як свідчить практика, часто знаходяться чиновники, які просувають власні інтереси, а за певну винагороду – інтереси тих людей, які цю винагороду їм забезпечують.

Одним із шляхів налагодження взаємодії в публічній політиці, реальним механізмом розв'язання актуальних суспільних проблем може бути саме лобіювання. В наявному дослідженні під цим поняттям мається на увазі скоординована практика відстоювання інтересів або вчинення тиску на законодавців і чиновників громадськими організаціями на користь прийняття певного рішення. Йдеться про цивілізований варіант лобізму, коли просуваються інтереси окремих осіб чи організацій, що відповідають загальнонаціональним інтересам і мають велике значення для всієї країни.

Проте сучасна українська політико–правова система характеризується відсутністю формалізованого інституту лобізму. Загалом цей термін походить від англ. lobby – критий прогулянковий майданчик, коридор. Але політичного відтінку це слово набуло у XVIII ст. в Америці, коли терміном «лобіювання» почали називати купівлю голосів за гроші у конгресі. Проте в Англії така політика вважалася ганебною, і слово прижилося лише в XX ст., пізніше його стали вживати і в інших країнах.

На Заході існування професійних і громадських лобістських організацій є коректними методами впливу на законодавчу і виконавчу владу, і ставлення до них у суспільства і населення цілком лояльне [1, с. 622]. В українських реаліях лобіювання асоціюється з «підкупом», «корупцією» та «хабарництвом», тобто має кримінальне забарвлення. Особи, які займаються цим професійно, розглядаються крізь призму «тіньової» діяльності [2, с. 261]. Тому необхідно визначитися із позитивним змістом терміна «лобізм» і довести його як необхідної складової демократичного процесу.

Одним з перших визначень поняттю лобізм надав американський політолог Д. Трумен, що це природне право громадян представляти власні

інтереси за допомогою лідерів груп впливу [3, с. 216]. Узагальнено лобізм можна визначити як взаємодію юридичних та фізичних осіб з органами влади, метою якої є вплив на розробку і прийняття цими органами законодавчих актів, адміністративних, політичних та інших рішень у своїх інтересах або інтересах конкретних клієнтів.

У багатьох західних країнах спеціальних законів про лобізм немає, проте норми, що регулюють таку діяльність, інкорпоровані в низку законів. Наприклад, у ФРН вони прописані в прийнятих в 1972 р. Кодексі поведінки члена Бундестагу і Положенні про реєстрацію союзів і їх представників при Бундестазі. Відповідно до цього Кодексу депутати можуть займатися за винагороду проблемами, що виносяться на обговорення комітетів парламенту. Але вони зобов'язані заздалегідь оголосити «про свою зацікавленість». Крім того, передбачено, що коли такий депутат заперечує факт своєї лобістської діяльності, то його доходи оподатковуються за вищою ставкою [4, с. 192]. Нині поняття «лобіювання» офіційно закріплене у США, Великій Британії, Канаді, Франції, Німеччині, Австралії, Грузії, Польщі, Литві, Угорщині, а також в офіційних актах Європейського Союзу та Ради Європи. Україна мала три спроби легалізації лобіювання: в 1999 році, 2003 році та 2009–2010 роках. Але всі вони невдалі. Це свідчить про те, що ухваленню спеціального закону передують роз'яснювальна робота відносно тлумачення лобіювання як дійового правового інструменту ведення діалогу між бізнесом та владою.

Український варіант лобізму має дуже специфічну форму. У нас розвивається абсолютно нехарактерний для інших держав процес «завойовування» політичних партій національним бізнесом. У цьому можна побачити хоч і не цілком західну, але одну з можливих форм захисту бізнесу в умовах становлення демократії. Особливість нинішнього періоду в Україні полягає в інтенсифікації лобістської діяльності на всіх рівнях.

Безумовно, в українських реаліях важко назвати лобізм демократичним чинником. Останнім часом можна спостерігати зростання фахового рівня і активності галузевих організацій і об'єднань, і, відповідно, їх впливу на прийняття важливих рішень в Україні. Громадяни відчувають важливість колективного напрацювання рішень і спільного представлення інтересів у діалозі з владою. Проте для налагодження взаємодії із владою є потреба в прийнятті відповідних законів. Політичне призначення лобізму полягає у здійсненні функції соціального посередництва між громадянським суспільством та державою, а також сприянні спрямованому «обміну інформацією» в процесі законотворчості.

В процесі демократизації українського суспільства кількість діючих в Україні суб'єктів лобістської діяльності безперервно збільшуватиметься. Їхня діяльність відбуватиметься в умовах конкурентної боротьби, результатом якої стане об'єктивніше врахування потреб соціально-економічних і політичних структур суспільства. З часом такий шлях, швидше за все, спричинить ухвалення законодавчих актів про лобізм. Проте вони в разі їхнього прийняття навряд чи неухильно виконуватимуться. Найвірогідніше, вони сприятимуть встановленню певних меж впливу лобістських груп, забезпеченню відкритості

цього процесу. А це, безперечно, стане основою для створення цивілізованої системи плюралістичного громадського лобіювання. Проблематика лобіювання в публічній політиці потребує наукового осмислення як у правовому полі, так і з точки зору розвитку громадянського суспільства, зокрема, підвищення рівня політичної культури і свідомості громадян.

Список використаних джерел:

1. Лобізм – неузаконена українська реалія [Електронний ресурс] // Академія. – 03.10.2015. – Режим доступу: www.academia.org.ua/?p=622.
2. Малишенко Л. О. Специфіка лобіювання в сучасній Україні [Текст] / Л. О. Малишенко // Вісник Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого: зб. наук. пр. Сер. Філософія, філософія права, політологія, соціологія. – Х.: Право, 2012. – №2. – С. 260–268.
3. Truman David B. The Governmental Process: Political Interests and Public Opinion [Text] / David B. Truman. – Westport, Conn.: Greenwood Press, 1981 (originally published in 1951). – 544 p.
4. Німеччина [Текст] // Факти про Німеччину / ред. Ж. Шаян, С. Гіле; пер. В. Шелест. – Франкфурт–на–Майні: Зоціететс–Ферлаг, 2010. – 192 с.

Брик М.Р., Товариш Ю.В.

студентки,

Національний університет «Львівська політехніка»

СПІВПРАЦЯ ПОЛЬЩІ ТА ДАНІЇ В ЕНЕРГЕТИЧНІЙ СФЕРІ: ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ

Сьогодні у двосторонній співпраці Республіки Польщі та Данії важливе місце відводиться енергетичній сфері. Відтак, у 2013 р. було підписане дансько-польське «Спільне комюніке», яке стало рушійною силою, польсько-датських відносин, насамперед, в сфері енергетики. Ця угода містить широкий спектр питань, зокрема проблеми оцифрування, трудових та соціальних справ, інноваційних та творчих галузь, територіального планування, навколишнього середовища, енергетики [2]. Відповідно до вказаного комюніке, репрезентуються три ключові проблеми, на які варто сфокусувати увагу:

1. Криза в Україні розглядається як нагадування, що Європейський Союз повинен функціонувати як одне ціле, та співпрацювати якомога тісніше у всіх сферах діяльності. Лише таким чином можливе вирішення проблем, що виникають з боку дестабілізуючих дій Росії, та допомогти Україні стабілізуватись у стійкому напрямку [2; 4]. Тому, як пріоритет виділяється підтримка України Данією та Польщею у її реформуванні та надання консультаційної допомоги. Також виділяється тісна співпраця з метою зміцнення державного потенціалу та потенціалу багатонаціонального корпусу НАТО в м. Щецині, що у Польщі, який було створено на основі загальної ініціативи Данії, Польщі та Німеччини в середині 90-х рр., для розробки